

Vidokezo vya Kuwa Mkulima wa Viazi mwenye Mafanikio

Viazi ni zao la nyanda za juu ambalo hukua vizuri katika sehemu nyingi za Kenya. Aina nyingi za viazi za Ireland ni nyekundu na nyeupe. Nyekundu zina maisha mrefu ya rafu na nyeupe ni bora kwa kupikia.

Masharti ya kilimo cha viazi: tafuta ardhi katika maeneo yenye uzalishaji mkubwa ambayo yanafikika kwa urahisi na yenye udongo mwekundu. Epuka ardhi iliyo karibu na mto ili kupunguza uwezekano wa kuumwa na barafu. Epuka ardhi yenye historia mbaya katika uzalishaji wa viazi. Nunua mbegu kutoka kwa kampuni za mbegu zilizoidhinishwa na sio kutoka kwa wakulima wenzako. Chimba mifereji ya angalau sm 15 hadi 40 na weka mbolea zinazohitajika kabla ya kupanda. Sentimita 12 hadi 16 wakati chipukizi hutokea kwa upole jaza mtaro na inchi 3 hadi 4 za udongo na kurudia baada ya wiki kadhaa.

Uzalishaji wa viazi

Viazi huwa na matumba au macho yanayochipuka na kukua kuwa mimea. Kata mbegu siku 5-6 kabla ya kupanda na shikilia mbegu kwenye sehemu yenye hewa ya kutosha ili kuzuia kuoza wakati wa kupanda.

Panda kwenye udongo tifutifu na wa kichanga ambaa umetolewa maji, hewa na matajiri katika viumbi hai. Aina maarufu zaidi ni Tigoni, Kenya mavuno na Shangi. Wakati mwanga wa jua unapoanguka kwenye mizizi hubadili kwa kijani. Ongeza matandazo ya kikaboni kati ya safu ili kuhifadhi unyevu, kudhibiti magugu na kupoeza udongo.

Wadudu na magonjwa

Chunguza wadudu na magonjwa wakati wa awamu ya mimea. Root knot nematodes ni vimelea vya hadubini ambavyo hula kwenye mizizi na kushambulia mizizi na kusababisha uvimbe.

Vidukari na nzi weupe hueneza magonjwa ya virusi. Vidukari na viwavi vinaweza kudhibitiwa kwa kutumia dawa iliypendekezwa. Blight ya viazi huathiri majani na shina na itakuwa na vidonda

vilivyowekwa na maji.

Kudhibiti wadudu na magonjwa

Dhibiti magugu ya kudumu shambani kwa kulima au kutumia dawa zinazopendekezwa au tumia mbinu za kitamaduni kama vile kuondoa mizizi na kulima udongo ili kupunguza fundo la mizizi. Wakati wa kuvuna, mizabibu inapaswa kuondolewa wiki 1 hadi 2 kabla ya kuchimba mizizi. Acha viazi vizikwe chini ili kuruhusu ngozi kuwa nene ili kuzuia kusinyaa kwa sababu ya upotevu wa maji na uhifadhi wa vimelea vyatya magonjwa. Viazi zinahitaji harakati nzuri ya hewa wakati wa kuhifadhi ili kuzisaidia kukauka na baridi.